

บทสรุปสำหรับคณะกรรมการสรรหา

รศ.ดร.นิติพัฒน์ พัฒนฉัตรชัย

การพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่องจนนำไปสู่ความก้าวหน้าและความสำเร็จหลายด้าน แต่ยังมีช่องว่างหรือจุดอ่อนที่ต้องเร่งแก้ไขอยู่หลายเรื่อง โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ ๒๑ ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ยุค digital economy และการสื่อสารยุค digital การแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ ในเวทีโลก ภัยคุกคามจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลกระทบต่ออัตราการลดลงของประชากรที่จะเข้าสู่มหาวิทยาลัย รวมถึงวิธีการจัดสรรงบประมาณ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่ปรับเปลี่ยนโดยรัฐบาล และจากสถานการณ์การระบาดของโควิดที่กระทบกับสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ ทำให้พบเจอภาวะปิดเรียนหรือเปิดเรียนแบบไม่ต่อเนื่อง การมีสมาธิของผู้เรียนก็ลดลง เพราะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เหมาะสมกับการใช้ชีวิตในภาวะปกติใหม่หรือ New Normal ที่บางคนอาจจะยังไม่คุ้นชิน

คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรฯ ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการพัฒนาการเกษตร ในปัจจุบันดำเนินงานมาแล้วกว่า ๘ ปี ผลผลิตบัณฑิตในนามของคณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มาแล้วมากกว่า ๘ รุ่น จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า คณะฯ ควรตระหนักในผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ในปัจจุบันโลกได้ก้าวพ้นระยะการตื่นตัวในเทคโนโลยีล้ำสมัยไปสู่การบูรณาการเทคโนโลยีขั้นสูงเข้ากับวิถีชีวิตแบบพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจโลกซึ่งมุ่งเน้นการค้าเสรีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อระบบการศึกษาและการจ้างงานเสรีด้วย ซึ่งคณะเกษตรฯ จำเป็นต้องปรับตัว เพื่อผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของการเปิดเสรีทางการค้าและการศึกษาเหล่านั้น ดังวิสัยทัศน์ “เป็นคณะชั้นนำสู่วิศวกรรมเกษตร” โดยภารกิจหลักของคณะ แบ่งได้เป็น ด้านการผลิตบัณฑิต และ ด้านวิชาการและวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในปัจจุบันพบว่า ปัญหาหลักในด้านการผลิตบัณฑิต ได้แก่ การที่คุณภาพของนักเรียนที่รับเข้ามาศึกษาในคณะฯ มีคุณภาพที่แตกต่างกัน ส่งผลให้คุณภาพของบัณฑิตที่จบออกไปอาจไม่ตรงกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องด้วย สาเหตุที่มหาวิทยาลัยหลาย ๆ แห่ง ได้เพิ่มจำนวนรับนักศึกษามากขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น อีกทั้ง ระบบการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษายังคงอยู่ในระยะการปรับปรุง และยังคงมีข้อบกพร่อง ทำให้คณะฯ ไม่ได้รับผู้ที่มีความเหมาะสมเข้าเรียนอย่างแท้จริง การเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิตบัณฑิตเพื่อชดเชยกับแนวโน้มที่ลดลงของคุณภาพและปริมาณที่รับเข้า จำเป็นต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียน การสอน รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้ทางการศึกษาต่างๆ รวมทั้งต้องมีการมุ่งเน้นให้นักศึกษาช่วยเหลือตนเองผ่านทางกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอน และต้องสร้างจุดเด่นให้กับบัณฑิตที่จบการศึกษา ด้วยการมุ่งเน้นทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในด้านการวิจัย

คณะฯ มีจุดแข็งที่มีคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ และคณาจารย์ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยไม่สูง จึงยังคงมีความกระตือรือร้น และทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามปริมาณผลงานวิจัยที่ได้รับเผยแพร่ ยังคงมีจำนวนน้อยอยู่ ทั้งนี้อาจจะเนื่องด้วยคณาจารย์มีภาระงานสอนมาก มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยน้อย คณะฯ จึงควรมุ่งเน้นให้มีระบบนักวิจัยพี่เลี้ยง เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ได้ทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบ และมีผลงานเพิ่มขึ้น อีกทั้งควรมุ่งเน้นให้มีการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย เพื่อพัฒนาโจทย์งานวิจัย และรับการสนับสนุนทางด้านทุนวิจัย เพื่อส่งเสริมให้ภารกิจที่กล่าวมาข้างต้นทั้งสองด้าน บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การบริหารงานและการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในปัจจุบัน

คณะฯ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านต่างๆ ที่เด่นชัด แต่ยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก อีกทั้งการเปลี่ยนสถานะมหาวิทยาลัยยังอยู่ในช่วงการปรับตัว ทำให้ยังคงไม่สามารถถึงประสิทธิภาพของระบบดังกล่าวออกมาได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้จากการวิเคราะห์สถานการณ์ของคณะ พบว่า

จุดแข็งที่สำคัญ คือ เป็นคณะที่ได้รับเลือกให้มีการจัดการเรียนการสอนด้านการผลิตครูเกษตรแห่งเดียวในอีสานใต้

จุดอ่อนที่สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการแข่งขันด้านงานวิจัยยังต้องปรับปรุง และขาดแรงงานทำวิจัย บริการวิชาการ ทั้งในส่วนของบุคลากรฝ่ายสนับสนุนหรือนักศึกษาที่มีความถนัดเป็นเลิศ ด้านงานวิจัย

โอกาสสำคัญ ได้แก่ จำนวนแหล่งทุนวิจัยที่เพิ่มมากขึ้นในระบบ นโยบายที่เน้นการวิจัยและความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และจำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในมัธยมปลาย ทั้งจังหวัดสุรินทร์ยังมีจำนวนมากพอต่อการเข้าศึกษาต่อในคณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

ภัยคุกคามสำคัญ ได้แก่ จำนวนนักศึกษาที่ลดลง และระบบการจัดสรรทุนที่เปลี่ยนแปลงตามนโยบายใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนด้านการบริการ ด้านการวิจัย

เกิดจุดแข็งและโอกาสในการพัฒนา ดังนี้

- มีหลักสูตร เป็นที่ต้องการของผู้เรียน และตลาดแรงงาน บนพื้นฐานการจัดการเรียนการสอนที่เข้มแข็ง

- กลุ่มคณาจารย์ที่เป็นคนรุ่นใหม่ มีทัศนคติที่ดี พร้อมทั้งจะร่วมมือ ทำงานต่างๆและพัฒนา มหาวิทยาลัย

- มีบุคลากรสายสนับสนุนที่เข้มแข็งและมีประสบการณ์

- มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

- มีศิษย์เก่าที่เป็นต้นแบบและมีคุณภาพ

การกำหนดเป้าหมายในภารกิจหลักของคณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อให้ตอบสนองต่อโลกยุคปัจจุบัน จึงควรมีแนวคิด ดังนี้

ด้านการเรียน การสอนหรือการผลิตบัณฑิต ต้องพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตอย่างแท้จริงโดยการผลิตบัณฑิตที่สามารถนำความรู้และทักษะจากการเรียนไปประยุกต์ใช้งานได้จริง และสามารถทำงานได้ในโลกยุคปัจจุบัน บัณฑิตรุ่นใหม่ต้องมีทักษะการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ ๒ และเทคโนโลยีใหม่ๆได้ดี

ด้านการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่และประเทศชาติ สามารถนำผลงานมาใช้ได้จริง เน้นกลุ่มวิจัยที่มีศักยภาพและสร้างความเชี่ยวชาญให้กับมหาวิทยาลัยได้ในอนาคต

ด้านการบริการวิชาการ โดยนำองค์ความรู้ทางวิชาการและจากผลงานการวิจัยมาถ่ายทอดบริการชุมชน สังคม หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ และแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นและสังคมอย่างยั่งยืน

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการนำเอาทักษะ องค์ความรู้ในมหาวิทยาลัยไปบูรณาการเพื่อจรรโลงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นประเทศชาติ โดยความร่วมมือกับประชาคมและท้องถิ่นเป็นสำคัญ

กลยุทธ์สู่เป้าหมาย

๑. ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งระดับชาติและนานาชาติ ทางด้านการพัฒนาบุคลากร นักศึกษาแลกเปลี่ยน ทูตวิจัย ฯลฯ
๒. สร้างความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีการจัดตั้งศูนย์การบริการวิชาการวิจัยและพัฒนา
๓. ส่งเสริมความร่วมมือกับส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิจัย

แนวทางการบริหารจัดการเพื่อสู่เป้าหมาย

๑. จัดทำแผนพัฒนาคณะฯ ให้สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ของโลกในปัจจุบัน ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๑ ปี
๒. พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานภายในคณะ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลดงานที่ซ้ำซ้อน
๓. ปรับปรุงวิธีการจัดสรรเงินงบประมาณให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๔. มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่ตั้งไว้

สรุปแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ

งาน

- เปลี่ยนแนวคิดจากการสอนและผลิตบัณฑิต เป็นรูปแบบการพัฒนากำลังคน
- การบริการวิชาการอย่างมืออาชีพ ต่อเนื่องและชัดเจน
- พัฒนากำลังคนโดยการสนับสนุนการใช้งานวิจัยและบริการวิชาการที่ตรงกับความต้องการของชุมชน

ท้องถิ่น

เงิน

- บริหารงบประมาณอย่างโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล บนพื้นฐานของความคุ้มค่า
- ส่งเสริมการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้จากกิจกรรมของผู้เรียน

คน

- สร้างบรรยากาศการทำงานอย่างมีส่วนร่วมและมีความสุข บุคลากรมีความรักและผูกพันองค์กร มีขวัญและกำลังใจที่ดี
- มีระบบสวัสดิการที่เหมาะสม บุคลากรมีความมั่นคงไม่ว่าจะเป็นด้านการรักษาพยาบาล ช่องทางการรับทุนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาตนเอง การมีเวลาพักผ่อนในสถานการณ์ที่เหมาะสม การพัฒนาสถานที่ทำงานให้มีความน่าอยู่ตามหลัก ๗ ส.

ภาพรวมของทิศทางการพัฒนาระดับชาติประกอบกับแผนยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย ที่เน้นเรื่องคน งาน และเงินที่สัมพันธ์กัน เราจึงต้องสร้างดุลยภาพของความเป็นอิสระ และการกำกับดูแล คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ต้องพัฒนาไปพร้อมกันทั้งด้านเกษตร เทคโนโลยี และด้านสังคมศาสตร์ โดยการบูรณาการด้านการเรียนการสอน เน้นการประยุกต์ใช้องค์ความรู้และงานวิจัยไปสู่วงกว้าง สร้างประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้น บทบาทของคณะที่จะเกิดขึ้น คือ จะต้องตอบโจทก์และสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคม

แผนการดำเนินงานพัฒนาคณะฯ หากได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนี้

- เรียนอย่างมีความสุข ไม่ได้มีเพียงความรู้เชิงวิชาการ แต่ยังมีพื้นที่กิจกรรมที่จะช่วยเปิดประสบการณ์ และพบเรื่องราวใหม่ในชีวิต เพื่อสร้างความสุขให้กับทุกคน
- รับผิดชอบต่อสังคม ร่วมมือกับชุมชน เพื่อความอยู่ดีและมีความสุขอย่างยั่งยืน แก้ไขจากปัญหาจุด เล็กๆ และสร้างเครือข่ายขยายผล
- ยกระดับการศึกษาในรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เพิ่มทักษะการเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ไม่ว่าใครก็เรียนได้
- สร้างและพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจแนวใหม่ (BCG) ประกอบด้วย เศรษฐกิจหลัก ๓ ด้าน คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ และตอบสนองนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนามหาวิทยาลัยได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในโอกาสนี้ กระผม รศ.ดร.นิติพัฒน์ พัฒนฉัตรชัย จึงขออาสาที่จะปฏิบัติหน้าที่ คณบดี ด้วยความ พร้อมและตั้งใจแน่วแน่ที่จะร่วมทำงานและพัฒนาคณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรอันเป็นที่รักของเรา ทุกคน ให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป